

K upevňovaniu vojenskej disciplíny a organizovanosti života

Disciplína je zložitým spoločenským javom. Vyvíja sa spolu s vývojom spoločnosti ako objektívny činiteľ nevyhnutný pre existenciu danej spoločnosti a jednotlivca v závislosti od historického vývoja, mocenského postavenia a záujmov jednotlivých tried, od materiálnych podmienok a ďalších aspektov. Každý spoločensko-ekonomický formácií zodpovedá jej vlastná, spoločensky determinovaná disciplína. Ako sociálnopolitický jav prešľahuje všetkými stránkami života spoločnosti. Teda nijaká ľudská činnosť sa nemôže obísť bez určitej miery organizácie, bez všeobecne záväzného plnenia pevne stanovených noriem a pravidiel správania.

Podstatu disciplíny objasnili vo svojich dielach už klasikovia marxizmu-leninizmu. Podľa nich **disciplína** ako sociálny vzťah **vyjadruje záväzný spôsob konania** spoločnosti, skupín a jednotlivcov v súlade so súhrnom historicky a triedne podmienených noriem. Objektívny základ disciplíny teda vyplýva z potreby **podriaďovať konanie ľudí určitému poriadku** — dôležitej podmienky fungovania každého spoločenského systému. Zvlášť markantne táto skutočnosť vystupuje do popredia v podmienkach armády. Keď sa v referáte na IX. zjazde KS(b)R V. I. Lenin zaoberal zdrojmi víťazstva nad domácou reakciou a zahraničnými intervenčnými vojskami, zdôraznil: „Ak porozmýšľame, čo bolo napokon najhlbšou príčinou, že sa odohral takýto historický zázrak, že slabá, vysilená, zaostaná krajina porazila najsilnejšie krajiny sveta, uvidíme, že to bola centralizácia, disciplína a neslýchaná obetavosť.“ (V. I. Lenin: IX. zjazd KS(b)R. Bratislava, ŠVPL 1954, s. 399.)

Otázkam sústavného zvyšovania uvedomelej vojenskej disciplíny a organizovanosti života v ČSĽA sa venuje mimoriadna pozornosť. Je to podmienené mnohými činiteľmi. Do popredia vystupuje predovšetkým charakter súčasného ozbrojeného zápasu, kvalitatívne zmeny v ČSĽA, najmä zmeny v jej sociálno-triednom a vekovom zložení, ako aj stále širšie zavádzanie výsledkov vedeckotechnického rozvoja. To pochopiteľne kladie zvýšené nároky na politické a morálne kvality vojakov, na majstrovské ovládanie zbraní a bojovej techniky, hlavne však na úroveň vojenskej disciplíny. Preto tiež požiadavky Komunistickej strany Československa na zabezpečenie vysokej bojovej pohotovosti a pripravenosti armády na obranu socializmu zdôrazňujú predovšetkým úlohu a význam politickej bdlosti a morálnej zodpovednosti vojakov, prísnej organizovanosti a disciplíny.

ÚV KSČ venuje týmto otázkam trvalú pozornosť. Na svojich zasadaniach v rokoch 1964 a 1981 s mimoriadnou pozornosťou zhodnotil dosiahnutú úroveň disciplíny v ČSĽA; poukázal na pozitívne výsledky a na nedostatky, odstraňovanie ktorých je zdĺhavé, nedôsledné, často bez zodpovedajúcich výsledkov. Prijaté závery konkretizované na podmienky jednotiek a útvarov priniesli mnohé pozitívne výsledky, napriek tomu však pretrvávajú aj niektoré závažné nedostatky. Svedčí to mimo iného tiež o tom, že zápas za vysokú disciplínu nie je doposiaľ záležitosťou všetkých príslušníkov armády a že ťažisko výchovného pôsobenia nebolo všade dôsledne prenesené do rôť, do práce s najnižšími veliteľmi, ktorí bezprostredne vychovávajú a cvičia vojakov.

Novú etapu cieľavedomého, systematického boja za dôsledné odstraňovanie všetkých prejavov nedisciplinovanosti a neorganizovanosti v jednotkách a útvaroch ČSEA započalo 259. kolégium ministra národnej obrany ČSSR a celoarmádne zhromaždenie uskutočnené 28. augusta roku 1985. Dôsledne rešpektujúc uznesenie Predsedníctva ÚV KSČ z 8. mája roku 1981 a rozkazy ministra národnej obrany bolo konkrétne ukázané, ako pristupovať k ďalšiemu upevňovaniu vojenskej disciplíny. Nastúpenú cestu plne podporil aj celoarmádny stranický aktiv na rozpracovanie a realizáciu záverov XVII. zjazdu KSČ v ČSEA keď bolo zdôraznené, že presadzovanie požiadaviek týchto dokumentov sa musí stať trvalou súčasťou každodennej práce všetkých veliteľov, politických pracovníkov, komunistov a členov SZM. Pritom ich hlavné úsilie je potrebné zameriavať na zabezpečenie jednotného pôsobenia prísne organizovaného výcviku, života podľa vojenských poriadkov, účinnej ideologickej a stranickopolitickej práce a všestrannej starostlivosti o ľudí. (Pozri: Celoarmádny stranický aktiv k rozpracovaniu a realizácii záverov XVII. sjazdu KSČ v Československé ľudové armáde. Praha, Naše vojsko 1986, s. 17—18.)

Osobitný, celospoločenský význam nadobúda uvedomelá disciplína a vysoká organizovanosť v súčasnom období. Realizácia stratégie urýchlenia sociálno-ekonomického rozvoja našej krajiny, ako aj súčasná medzinárodnopolitická situácia kladú zvýšené nároky aj v tejto oblasti. To znamená, zdôraznil náčelník Hlavnéj politickej správy ČSEA generálplukovník J. Klícha na stranickom aktivu k upevňovaniu disciplíny v ČSEA, **skoncovat s prešľapovaním na mieste a zlepšenie disciplíny považovať za prvoradú politickú úlohu.** Ďalej pripomenul, že boj za vysokú disciplínu sa stal limitujúcim činiteľom postupu vpred. Vyžadujú to predovšetkým záujmy bojovej pohotovosti, ale aj úsilie, aby služba v armáde dávala ľuďom pocit uspokojenia a radosti z dobre vykonanej práce, aby sa vojakom lepšie slúžilo a mali aj viac času na svoje záujmy, odpočinok, športové, kultúrne a spoločenské využitie. (Pozri: Skoncovat s prešľapovaním na mieste. Obrana ľudu, 3. dubna 1987, s. 1.)

Minister národnej obrany ČSSR armádny generál M. Václavík na uvedenom stranickom aktivu zdôraznil, že **boj za upevnenie disciplíny je bojom o myslenie ľudí.** Vysoká disciplína, disciplinované správanie príslušníkov armády sa nedosahuje automaticky, subjektívnym želaním, spoliehaním sa na všemocnosť rozkazu, nariadenia, or-

ganizačného opatrenia a pod. Preto treba v prvom rade rešpektovať všeobecne platnú zákonitosť, že dôležitým predpokladom uvedomelej disciplíny je vzťah vojaka k jej normám a požiadavkám, ktorý sa potom odráža v prístupe na plnenie vojenských povinností. To však predpokladá najprv odstránenie administratívne prístupy pri riešení vzniknutých problémov a podstatne skvalitníť každodennú politickú prácu medzi ľuďmi. Zároveň súdruh minister upozornil, že doposiaľ bolo prijatých veľké množstvo správnych a potrebných opatrení, ich realizácia však vyžaduje **jednotný prístup** všetkých zainteresovaných.

V nasledujúcom období je preto nevyhnutné sústrediť ich pozornosť na tieto rozhodujúce oblasti:

- zdokonaliť riadiacu a organizátorskú prácu,
- upevniť vojenský režim a organizovanosť v duchu základných poriadkov,
- pozornosť venovať kvalite kádrov,
- sprísniť všetky opatrenia v boji proti alkoholizmu,
- riešiť materiálne zabezpečenie a celú sociálnu sféru života príslušníkov armády,
- zbaviť stranickopolitickú prácu povrchnosti a formalizmu,
- zvýšiť ofenzívnosť a konkrétnosť ideologickej práce,
- dôsledne uplatňovať metódu jednotného a družného úsilia veliteľov, politických pracovníkov a stranických organizácií s plným využitím možností organizácií SZM. (Pozri: Boj o upevnenie kázně je bojom o myslenie ľudí. Z vystoupení ministra národnej obrany ČSSR armádneho generála M. Václavíka na stranickom aktivu ke kázni dne 2. dubna 1987. Obrana ľudu, 4. 4. 1987.)

Pozornosť zameraná na uvedené oblasti nesporne významne prispieje k ďalšiemu upevneniu vojenskej disciplíny a organizovanosti života, k odstráneniu pretrvávajúcich nedostatkov. Osobitne treba zdôrazniť potrebu ich dôsledného naplňovania v každodennej práci, pretože doposiaľ v mnohých prípadoch vynaloženému úsiliu nie vždy zodpovedajú dosahované výsledky. Ako ukazuje vojsková prax, je to spôsobené najmä tým, že často chýba koordinácia v činnosti veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzác-kých organizácií, dochádza k vzájomnému prelínaniu sa prijímaných opatrení, nedostatočná pozornosť sa venuje úrovni naplnenia vydaných nariadení, nie vždy sa vyvodzujú dôsledné závery voči jednotlivcom, ktorí sa dopúšťajú disciplinárnych

priestupkov, alebo majú negatívny vplyv na úroveň disciplíny u svojich podriadených.

Podstatné upevnenie vojenskej disciplíny dosiahneme vtedy, zdôrazní minister národnej obrany ČSSR armádny generál M. Václavík, keď sa táto úloha stane vecou všetkých veliteľov, politických pracovníkov, štábov, technikov a tylových pracovníkov. (Pozri: Boj o upevnení kázně je bojem o myšlení lidí. Z vystoupení ministra národni obrany ČSSR armádního generála M. Václavíka na stranickém aktivu ke kázně 2. dubna 1987. Obrana lidu, 4. 4. 1987, s. 3.) To bezpodmienečne vyžaduje, aby pri formovaní vysokej politickej bdelosti, sústavného vyžadovania včasného a presného plnenia úloh, ale aj v procese realizácie náročného výcviku, dôsledného plnenia základných poriadkov a zabezpečovania vysokej organizovanosti a režimu života vojsk bola sústavná a dôsledne uplatňovaná **metóda jednotného a družného úsilia** predovšetkým v činnosti veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzáckych organizácií.

Spoločné úsilie veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzáckych organizácií za upevnenie vojenskej disciplíny a organizovanosti života musí byť však založené na zásadách vzájomnej spolupráce pri dôslednom rešpektovaní služobného postavenia a funkčných povinností. Nežiaduce je akékoľvek povyšovanie sa, odmietanie správnych návrhov a opatrení, prenášanie zodpovednosti, ukladanie úloh predovšetkým stranickým a zväzáckym organizáciám. Je dôležité, aby boj za upevnenie disciplíny vychádzal z chápania jej celospoločenského významu a nutnosti, uvedomenia si vlastného miesta a úlohy v tomto procese. Pritom pochopiteľne treba rešpektovať špecifiku postavenia zainteresovaných a tomu zodpovedajúcich práv a povinností.

Rozhodujúce miesto a úloha pri upevňovaní vojenskej disciplíny a organizovanosti jednoznačne náleží **veliteľom**. Nedeliteľná veliteľská právomoc dôsledne uplatňovaná na stranickom základe ich zaväzuje k vysokej zodpovednosti za uskutočňovanie politiky KSČ, zvyšovanie bojovej pohotovosti a pripravenosti armády. Pozitívne výsledky pri upevňovaní disciplíny a organizovanosti dosahujú najmä tí velitelia, ktorí sa vo svojej činnosti opierajú o stranické organizácie. Tiež úzka spolupráca s politickými pracovníkmi a zväzáckymi organizáciami výrazne prispieva nielen k zvýšeniu ich autority, ale predovšetkým umožňuje prijímať správne, reálne situácii zodpovedajúce opatrenia. Zároveň sa tak vytvárajú

predpoklady zainteresovať na ich realizácii širší aktív, diferencovane pôsobiť na jednotlivé skupiny vojakov, včas a principiálne, ale citlivo posudzovať každý disciplinárny priestupok svojich podriadených.

Veľkú zodpovednosť za upevňovanie uvedomelej vojenskej disciplíny majú **politickí pracovníci**. Ich povinnosťou je okrem iného presadzovať dôsledné uplatňovanie nedeliteľnej veliteľskej právomoci na stranickom základe a podporovať autoritu veliteľov a náčelníkov, upevňovať uvedomenú vojenskú disciplínu a organizovanosť života vojsk. Z tohto hľadiska je veľmi významné, aby politickí pracovníci vo svojej každodennej práci medzi podriadenými venovali mimoriadnu pozornosť poznávaniu ich názorov, nálad a potrieb. Získanie reálnych predstáv o prednostiach a nedostatkoch jednotlivcov a kolektívov umožňuje správne usmerňovať činnosť stranických a zväzáckych organizácií pri riešení otázok disciplíny. Znalosť úloh a výsledkov v bojovej a politickej príprave vlastnej jednotky, individuálnych zvláštností a schopností vojakov pre disciplinované správanie sa je dôležitým predpokladom, aby politický pracovník mohol aktívne ovplyvňovať rozbor disciplíny v jednotkách, pomáhať veliteľovi pri zovšeobecňovaní a rozširovaní najlepších skúseností a prijímať správne výchovné, výcvikové a organizačné opatrenia. Veľký význam má aj vplyv politických pracovníkov na zdokonaľovanie výchovného pôsobenia podriadených veliteľov, predovšetkým prehľbovanie ich schopností vhodne spájať presvedčovanie s donucovaním, vysokú náročnosť s trvalou starostlivosťou o podriadených. Významnou úlohou politických pracovníkov je podporovať náročných veliteľov. Zároveň ale treba, aby stáli v čele boja s rutinou, prežitými prístupmi a metódami práce, s jednostranným chápaním a upevňovaním veliteľskej náročnosti.

Nezastupiteľnú úlohu pri upevňovaní vojenskej disciplíny, vo výchove vojakov k zodpovednému a dôslednému plneniu vojenských povinností majú **stranícke organizácie**. Otázky výcviku a výchovy príslušníkov armády, upevňovanie disciplíny v jednotkách riešia v úzkej spolupráci s veliteľmi a politickými pracovníkmi. Analyzujú úroveň disciplíny a hodnotia podiel komunistov na jej upevňovaní, venujú pozornosť názorom a náladám veliteľov a vojakov, čo im umožňuje aktívne sa spolu účastniť na odstraňovaní príčin, ktoré vedú k porušovaniu disciplíny a morálneho politického stavu jednotky. Významnou povinnosťou stranických organizácií je tiež podporovať veliteľov a náčelníkov v ná-

ročnom vyžadovaní dôsledného plnenia povinností a úloh vojenskej služby. [Pozri: Smernice pro práci organizací Komunistické strany Československa v Československé lidové armádě. Zvláštní příloha Obrany lidu, 22. ledna 1987, s. 5.] Zároveň však v záujme prehlbenia jednotného a družného úsilia je dôležité, aby velitelia a politickí pracovníci úzko spolupracovali so stranickým výborom a s celým kolektívom komunistov, využívali ich skúsenosti a názory pri upevňovaní vojenskej disciplíny a organizovanosti. Pritom treba rešpektovať skutočnosť, že účinnosť stranického pôsobenia na úrovni disciplíny závisí predovšetkým na príkladnosti komunistov. Ich výchova k osobnej zodpovednosti, vzornému plneniu poriadkov, predpisov a rozkazov veliteľov, k vzájomnej úcte a upevňovaniu súdružských vzťahov vo vojenských kolektívoch môže významne prispieť k tomu, aby sa zodpovedne a ofenzívne účastnili na zvyšovaní organizovanosti a poriadku vo vojenských kolektívoch.

Pri upevňovaní vojenskej disciplíny v jednotkách ČSLA plnia dôležitú, nie vždy plne docenenú úlohu aj **organizácie Socialistického zväzu mládeže**. Pritom samozrejme nie je možné vychádzať len z ich poslania — viesť členov SZM k uvedomeniu vzťahu k vojenskej službe a na prekonávanie ťažkostí vojenského života. Významnú úlohu majú zväzové organizácie predovšetkým pri vytváraní správnych vzťahov v kolektívoch, náročnej a kritickej verejnej mienky voči tým, ktorí sa dopúšťajú priestupkov a poškodzujú česť a dobré meno jednotky. Ich prínos pre upevňovanie disciplíny a organizovanosti života spočíva tiež v tom, že sa aktívne účastnia na

účelnom využívaní času voľna vojakov, počas ktorého dochádza k prevažnej väčšine disciplinárnych priestupkov.

Účinnosť vplyvu zväzových organizácií na upevňovanie vojenskej disciplíny je bezprostredne závislá od ich úzkej spolupráce s veliteľmi a politickými pracovníkmi, od úrovne stranického riadenia komunistov, ktorí v nich pracujú. Ich spoločné úsilie preto musí orientovať pozornosť hlavne na sústavné predchádzanie disciplinárnym priestupkom, účastniť sa na prevencii v boji proti alkoholizmu, venovať individuálnu starostlivosť tým, ktorí narušujú vzťahy a disciplínu v kolektívoch.

Správne uvedomenie si svojho miesta a úlohy je základným predpokladom pre dôsledné naplňovanie metódy jednotného a družného úsilia veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzových organizácií pri upevňovaní vojenskej disciplíny a organizovanosti života. Vzájomnú spoluprácu, včasnú informovanosť, prijímanie účelných preventívnych opatrení treba však uskutočňovať systematicky a cieľavedome. Len vtedy možno očakávať, že sa podarí dosiahnuť výraznejšie pozitívne výsledky pri zvyšovaní úrovne vojenskej disciplíny a organizovanosti, upevňovaní vojenských kolektívov, zvyšovaní úrovne bojovej a politickej prípravy jednotiek a útvarov ČSLA.

Súčasná situácia v našej spoločnosti vytvára priaznivé predpoklady pre ďalšie zvýšenie bojovej a mobilizačnej pohotovosti ČSLA. To však bezpodmienečne vyžaduje mobilizáciu všetkých jej príslušníkov na vzorné plnenie vojenských povinností, vysokú úroveň disciplíny a organizovanosti života v jednotkách a útvaroch.